

EL GATIBO

LA QUESTIÓ DELS INGENIERS INDUSTRIALS

L'àrbitre. — Tretze son tretze.

B^oN

FOTOGRAVATS
A. JOARIZTI
 CONSELL DE CENT 289.
 BARCELONA

Mundial Palace

CONCERTS SANTOS TOTS ELS DIES

COBERTS DESDE PESSETES 3'50 - Els divendres,
 boullabaise - Dissabtes, menú corrent y vegetarià

DR. M. CAMPS

ESPECIALISTA

Vies urinaries - Enfermetats secretes - Aplicació 606

Mendizábal, 6, 1.er, de 3 a 5

Clínica: Fusteria, 2 y 4, 1.er, de 12 a 1 y de 7 a 9 nit

¡La vellesa es mes horrible que la mort! Se pot arribar
 a tenir molts anys sense esser vell, si's pren ab
 la constancia

Enofosforina Serra

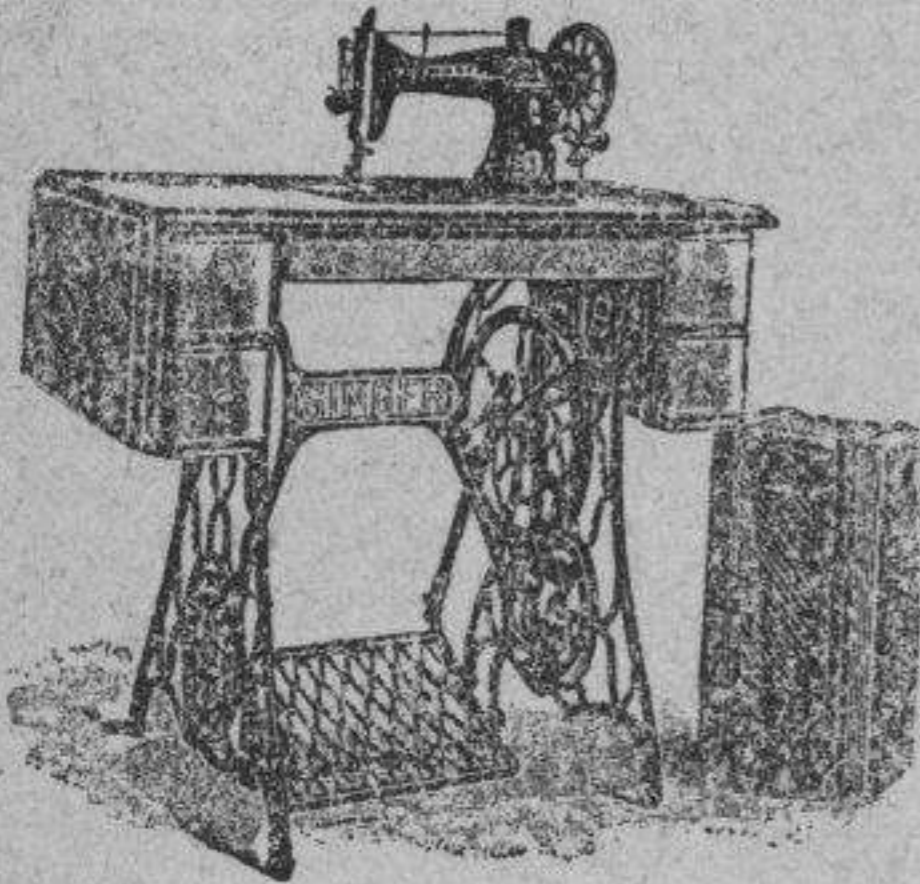
reconstituyent insuperable, de gust agradabilíssim
 Vos donará alegría, claretat d'enteniment y vitali-
 tat complerta. Dipòsit general:

Centre d'Espeífics y Aigües minerals, Pelai, 9; Barcelona

Taller de Máquinas de Cusir

DE

JOAN VIVES

Reparacions de tots els
 sistemes. Compra y
 proporciona la venda
 de màquines usades y
 accessoris de tots siste-
 mes. Garantia y econ-
 omia en els preus

Despatx: Baix S. Pere, 16

: Taller: Freixures, 8 :

ROMÀ BONET
 DIBVIXANT
 MONTANER 80 ESTVDI.

Les Mancomunitats en el Congrés

CONFERENCIA DEN

PERE COROMINAS

EDITADA PER EL GALL

:: PREU : 15 CÉNTIMS ::

Se ven : A Barcelona en els kioscs, en les societats catalanistes y en les administracions de *El Poble Català* y EL GALL
 A fora, en les societats catalanistes y a casa nostres corresponsals

LES DEMANDES A L'ADMINISTRADOR

«El cas den Cambó»

Aixís ho ha qualificat *La Veu de Catalunya*. Aquesta vegada l'han servit de parroquià an el *leader*, els seus companys del diari regionalista. Segurament que deu ser cosa den Pagès y Rueda, que no toca rès que no esguerri.

Se les devia prometre molt felisses en Cambó ab la defensa de les companyies de tramvies, però li ha sortit el tret per la culata. Rès, que en aquet país, per fondo que's fassi'l foc sempre fuma. Y un *leader*, que contra'ls interessos de la ciutat empengui la defensa dels interessos d'una companyia no té perdó de Deu, per més que'l defensin els seus companys y per més tinta que gastin a la redacció del diari adicte.

A *La Veu* diràn lo que vulguin buscant tres peus al gat pera poguer fer veure que en Cambó té raó de defensar a les companyies; però d'aquesta raó ningú se'n convencerà «En Cambó, diuen, té dret d'admetre aquells clients als quals, al seu entendre, assisteixi raó». «Les companyies, afegixen, tenen dret pera nomenar en cada cas concret, a l'advocat que millor els sembli». Evidentment.

¿Però si en Cambó té dret a admetre'ls clients que vulgui, y la companyia a triar l'advocat que li convingui, qui negarà que en aquet assumpte de la reversió dels tramvies, el client y l'advocat s'han buscat y s'han trovat, com vulgarment se diu?

Perque la qüestió es clara.

Un ciutadà presenta un plet contra la companyia de tramvies reclamantli uns datos y antecedents que, de primer, havia ofert el públic y ara nega, y que son, segons opinió d'aquell ciutadà, necessaris pera fonamentar un recurs d'alsada contra l'acort consistorial d'aplassament de la reversió de tramvies. Aixís les coses, la companyia veu qu'ha de defensarse, y busca, naturalment, pera que la defensi, a l'advocat «que més li convé»: D. Francesch Cambó y Batlle, diputat a Corts y *leader* d'un partit que compta ab forta minoria a l'Ajuntament y ab majoria a la Diputació provincial.

Y D. Francesch, sense escrúpuls, «admet al client que li sembla be» y accepta la defensa proposada. Y aquí'l teniu, cavaller de l'Alcubilla, sortint en defensa d'aquesta pobreta primpcesa que's la companyia, que no està tan mateix captiva, però que pot pagar bons honoraris y repartir a gratzient raons que convensin.

¿Que algun diari com, *El Poble Catalá*, s'atreveix a censurar aquesta conducta d'un home públic que's regira contra'ls interessos de la ciutat, que l'ha axecat alguna vegada en llocs preeminents? Doncs querella criminal contra'l diari, fent desfilar pel Palau de Justicia, en comiatge quelcom humiliant desde l'ilustre home públic, en Pere Corominas, al més modest y humil d'aquella casa. ¿Que'l diari insisteix en ses censures? Doncs nova querella, que mentres hi hagi qui escrigui y als estancs paper sellat pera vendre, no s'han d'acabar les ganas de moure fressa.

Y bé. Que segueixi per aquest camí en Cambó, defensant contra la ciutat els interessos de les companyies monopolisadores de serveis públics. Però, al menys que tingui la valentia de dirho. Recordi que en cert día va pronunciar a la Lliga Regionalista unes paraules que han quedat gravades en la memoria de més de quatre. Aquelles ab les quals manifestava que ell may donaria explicacions dels seus actes a ningú y que quan cregués un camí encertat el seguiria contra tot y tothom fins a riscos de perdre la popularitat.

Ara es hora, doncs, de cumplir la promesa.

¿Creu encertat el camí de defensar a les companyies? Doncs a seguirlo. Que la gent crida, que la opinió s'esvalota, que'ls correligionaris s'esgarri-fen... ¡Millor! May tan oportú com en aquestes ocasions un gest despectiu y d'orgull a la vegada: «¡Faig lo que vull y a qui no li agradi que no ho prengui!».

¿Perquè sortir ab to de Geremías desde l'alta trona de *La Veu de Catalunya*, a donar explicacions? ¿Això es la valentia y... les condicions del *leader* de Castelltersol?

Tant per tant preferim l'Albó, que a la general crideria, hi ha sapigut respondre amb un eloqüent «me dona la gana».

Carnet festivo

A Cambó en « Mundo Gráfico »

Hoy publica tu retrato
esta revista ilustrada ;
te he contemplado buen rato
cual si fueses mi adorada.

Ese que te impresionó
fué un hombre de iniciativa,
ya que no te colocó
al lado izquierdo Sedó,
y al otro, Prat de la Riba.

Y olvidando tu bufete
y tu credo regional,
te ha puesto en un gabinete
de rico estilo oriental.

¡ Qué delicada finura !
¡ Qué genial desenvoltura
y qué ceñudo mohín !
¡ Qué opulenta tu figura
reclinada en un cojín !

Sentado en ese diván,
sobre el que tu faz medita,
me pareces un sultán
llamando a la favorita.

Con un gesto singular,
yo te contemplo, muy propio,
que con languidez sin par,
estás fumándote el opio
que a nadie supiste dar.

¿ Quién se acuerda en este instante
viéndote en tal situación,
de aquel abrazo « alarmante »
del Duque y de Salmerón ?

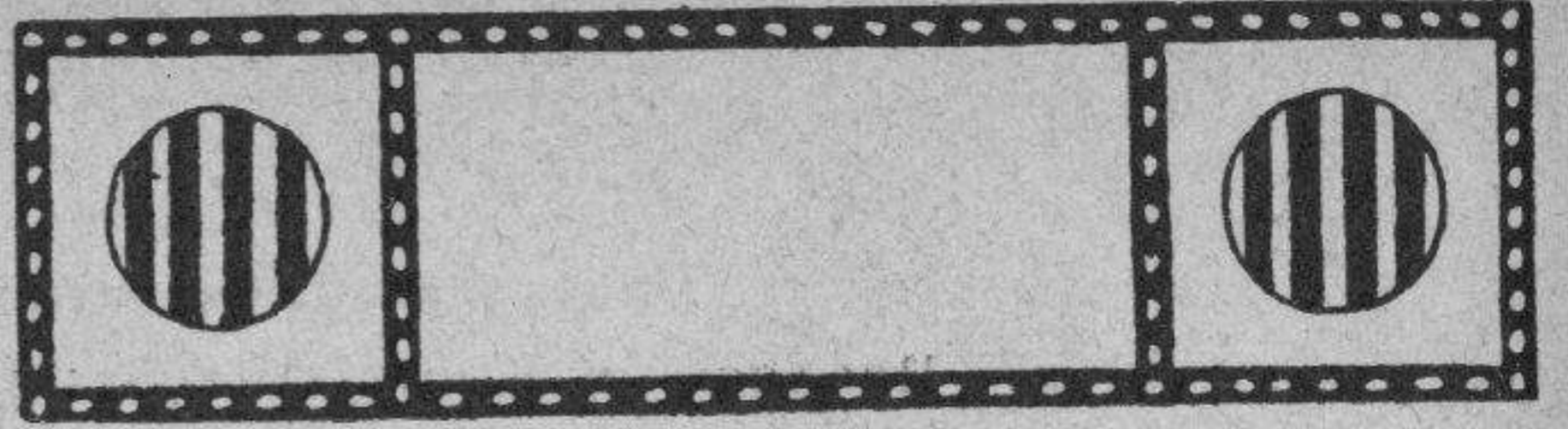
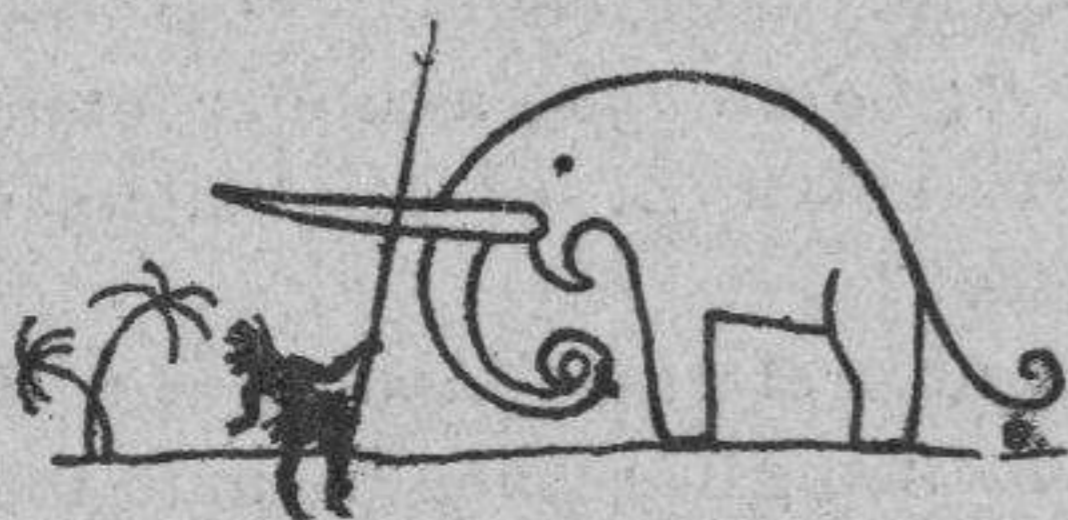
¿ Quién piensa en ser diputado ?
¿ Quién cree en el « mancomún »
que agoniza en el Senado,
y que *colará*, según
hace poco has declarado ?

¿ Quién se acuerda de la herida
de la cual casi te mueres,
hoy, que a tu preciosa vida
sólo faltan bereberes ?

Y aún sé que quieres mejor,
a la brevedad mayor,
dejar ese gabinete,
a ver si Maura te mete
en otro conservador.

(De *La Crónica* de Saragossa).

MEPHISTO

Or de llei

Cronología parda

Els modos

Si are jo aquí volgués fer veure que de modos quan convé també'n sé tenir (per això gracies a Deu, no creguin que'n siga massa perjudicat), la millor manera de demostrarho seria deixar aqueixa *lata* tal com pinta, amb el seu punt final corresponent... y cap a fer *nona* falta gent.

Però això de la invenció dels modos es cosa que'n fa tant felicitat que cada vegada qu'hi penso no puch menos d'entretenir-me'n una estona, y... *vamos*, fora embuts; no desin encare l'*obre-lates*, perquè se'ls en ve a sobre una altre potser encare més desballestada que la que'ls acabo de donar.

Se tracta d'un diàlec sostingut entre un senyor ja de certa edat y molt carregat de lletra menuda y un *servidor*, sobre si els modos eren o no necessaris. Ell deia que no, y jo que sí. ¿ Qui va guanyar ? Vostes diràn. Per de prompte, aquí van els *autos*, repassin-los, y quan els vingui bé ja'm faràn saber el *fallo*.

— ¿ No troba — va dirme quan erém ja al bó de la conversa, — que'ls ximples son els que'n tenen més ?

— Això y el saber ballar am tots els *ets* y *uts*, mai ha estat cosa de savis. Però, ¡ pobra gent ! si'ls quitaven aquet *do* ¿ que'ls quedaria ?

— A més de quatre la mitja paga de ministre.

— ¡ Home no ho fassi tant fort ! ¿ Però que ho diu de veres això de que'ls modos no son necessaris ? no veu que si no n'existissin, sempre dient lo que's pensa, cada dia aniriam a bofetades ?

— ¡ Avui fos i demà festa ! ja n'estic fins al capde-munt de qu'això dels modos me privi de dirli a un home qu'es un murri, per exemple, mentres qu'an ell no'l priven pas de fer murriades.

Al sentirme damunt aquest argument, confesso que de ben fi'm va anar com no perdo l'esma. Si no hagués sigut per halló de l'amor propi, prou plego. Per fi, vaig contestar-li :

— Sembla molt ensopit aquet xicot.
— ¡Ca! es que quan està llevat, descansa.

— Jo, lo mateix que vosté, estic molt conforme en qu'això d'ensenyar de modos ve a ser una cosa per l'estil d'ensenyar de *sentit comú* o bé d'*estètica*; empenyo ben inútil. En primer lloc perque aqueixes coses no s'aprenen, se senten, y, com tot treball de sintesi, han de ser cuites, menjades y paides per un mateix. Y en segón lloc perque d'*estètica*, diguèm, fora impossible que cap home que n'estigués ben saturat servis

per catedràtic, pus al tractar de donar la primera llissó li tancaria la boca per sempre més... la mateixa estètica que duria dintre. Doncs igual passa amb els modos: si no venen també de dintre y ben embolicats amb un paperet que digui. « Pensa qu'els altres són tant de carn y ossos com tú », *malorum*. Però com en aquet món per cada un que neix amb entranyes diu qu'en neixen cent esmo-cats, en aquests, si volen amagar un xic la carca-

nada, no'ls queda altre remei que ferse omplir de palla. Això sí: en fentlos trincar, deseguida's veu que tenen un full.

—No digui un full: digui una llibreta. ¡Correcada pocsmodos entre'ls que's pensen tenirne! Això sí: de *clichés*, fraus de recepta y fòrmules, si bestia l'una, l'altre més, demani. Miri qu'allò de *póngame a los pies de su señara. Beso a V. la mano, caballero*, no pot anar ni am rodes. ¡Deu m'enguard de provar de dirho en catalá! ¡Sempre'ls ditzosos mans y peus! ¡Qnin fastic! ¡Un verdader camaril de la Bonanova!... Y are que hi penso: ¿Sab que potser fora molt divertit això de veure a les senyores fent manetes a la padrina a n'els *caballeros*, mentres aquets van encastantse an els peus d'elles com si fossin ulls de poll o bé penellons? ¡Quins *instentanis* més macos podrien fers-hi! Confessi que n'hi hauria (com sol dir cert estripaditxos conegut meu) per *sucarhi cadires*.

— ¡Però. home, facis el càrrec de qu'això es un dir!

— *Buenu*, doncs, també es un dir lo que jo dic. Y quan en una reunió quansevol li surt un beneit que, perque ha sentit contar que aixó feia fi s'empenya en donar a tothom una ma feta un degotall, que talment resulta que'a un hom li fiquin dintre la seva una forquillada de bledes cuites, ¿també es un dir això? ¿Que no si ha trobat mai?

— ¡A dotzenes de vegades!

— ¿Y que fà en un cas semblant?

— Miri: tenir la mà enlaire com a cosa de cinc minuts, esperant que se m'assequi.

— ¿Però no troba que s'hauria de suprimir aqueixa maleida fòrmula qu'ens obliga a estrenyer rengles y més rengles de mans que qui sab lo que han tocat?

— Lo qu'es per mí, ja pot comensar desde are; pero, si'm vol creure, no mogui res sense consultar algún especialista. M'han parlat molt d'un que, si volia servirlo, prou ho faria bé, y qu'a lo qu'ell li digués ja hi podria pujar de peus, perque en cuestions de *deberes de buena sociedad* no n'hi ha en tot Barcelona qui l'hi passi la mà per la cara.

— ¡Un favor li demano: no'm fassi pensar més en peus, ni mans ni cares; sota terra siguin!

— Amén.

— Així, que no's perdi per l'escolà, al menos. Però deixantnos are de bromes, a veure com vosté se m'explica qu'en un país de gent tant... mal parlada (diguem'ho clar), com es el nostre, y ont en les converses per poc íntimes que siguin, si ana-

vem a garbellar, potser pujarien més els *patenés* que les paraules (y això adhuc dintre de la familia, devant de la dona y de les noies); com se m'explica, dic, qu'al trobarse reunits cert nombre d'homes am les costelles respectives o no, aqueixes (y adhuc ells, els animalots) fassin tants escarafalls quan an algú (sense voler y per la forsa de la costum) s'els escape algún terme d'aquella lletania que tant ells com *elles* se saben de memoria? ¡Apa! Desfassim aquest nús.

— Ja veurà: ¿de quina classe de modos parlèm? ¿dels de dintre o dels de dents enfora?

— Arreglisho com vulgui. Parli de tots: no'm fa pas rés.

— ¡Sí qu'aniria llarc! ¡Però bah! ho provarèm. Però abans de tot, bó es qu'es dongui compte de la diferencia que hi hà entre un grupo de persones que tenen motius per pensar, si fà o no fà, del mateix modo, y la gent, o siga aquell *tothom* qui ni sab ont va ni ho sabrà mai, però dotat d'un nàs més fi de lo que més de quatre's pensen y capàs de resoldre molts problemes en menos temps del que aquets que's diuen savis necessiten per plantejarlos.

— ¡El dimoni si ho entenc! ¿Es a dir que aquell *vulgo neci* are'ns resulta sabi.

— Sempre ho ho estat. ¡Sí, home, sí! ¡No siga beneit?

— ¡No siga beneit! M'agrada la manera...

— ¿Ja no puc dir lo que penso? *Buenu*, doncs partirèm la diferencia: siguin, però escoltim.

— ¡Ep, alto! Ja veurà...

— Doncs, com anava dient (y si no calla, ple-go), la gent desconfia sempre... d'ella mateixa, gracies a que un instint superior li adverteix qu'es precís desconfiar sempre del vehí, y que sobre tot molt *oju* am les multituts, pus al pas qu'aqueixas creixen en raó, diguem del *quadrat*, la nota bré-tula que d'entre elles surt creix en rahó del *cuubo* (si dic del *cup* o del *dau* ningú m'enten). D'aquí la invenció d'aquet llenguatge (que no es femení com molts se pensen, sino *capat*), plè de convencionalismes y de frases sense suc ni bruc, apreses desde petit: especie de *volapuk*, mitjansant el qual molts que Deu havia destinats per muts poden estar ho-res enteres parlant sense dir res, y lo que es pit-jor, sense qu'un se'ls puga treure del devant, enviantlos d'un cop a passeig a n'ells y la llur impedimenta. Y aqueix llenguatge ho ha invadit tot, el periòdic, el llibre, el teatre...

— Lo que jo voldria que m'expliqués es perque

antigament (com pot veures sense anar més lluny, en les obres de Rabelais y del mateix Cervantes) s'usava en els escrits una llibertat de paraula y fins de concepte, que Deu nos guard qu'avui dia ningú tractés de portar a la pràctica; ¡no se'n armaria poc de xivarri! De brut, de grosser y de pocs modos no l'endeixarien... ¿A qué's deu semblant cambi?

— Doncs se deu a que aquella gent sense darsen compte, escrivia per un públic *restringit*, puig llavors, per un regular, no més sabia llegir la gent de cert *pesquis*; però avuy dia que qualsevol sabatasses ne sab, ja s'hi ha d'anar am més compte, si es que un no vol que l'arrossequin. D'aquí ha vingut aqueixa especie de regnat al *diminutiu atenuant*, *irregularitat* per robo, *genialitats* per bestieses, *home d'ordre* per... peix sens sang, etc.... Tot això combinat amb aquells superlatius encomiàstics de gacetilla, que no sembla sino que demanin *la pela* o el tornajournals: *eminente*, *ilustre*, *eximio*, *conspicuo*. Allò de dir gat al gat, ja ha passat de moda; a la *cuenta*, no donava.

— Segons s'explica, vosté no creu que siga un progrés això de que tothom sàpiga de lletra.

— Lo que jo crec es que'l saber de lletra no constitueix un fí, sino un medi, y que per llegir... bestieses més valdria no saberne. Y ja que'm fica els dits a la boca, li diré que l'instrucció (y ben mirat fins *l'il·lustració*) resulta per la inmensa majoria un bé, més aviat material que moral. O si no, vegi de trobar algún accionista del *Panamà* y díguili de part meva que n'hi fassi dos quartos.

— ¿Però vostè'm negarà que en lo que va de segle l'humanitat en pès ha progressat una pila?

— Científicament y materialment no li negaré (am tot y creure que el farciment puja més que'l gall); però lo que's artística y moralment, sí, que li nego. Deixant apart lo moral, pus fora cosa de may acabar, y concretantnos a la part artística, ja'm dirà en què consisteix aquet progrés. Miri per tot arreu, y no veurà més que la copia, el plagi y lo *cursi*; escalfapanxes de guix, tapissos pintats al oli, armaduras de llauna imitant (sense èxit) les antigues... en una paraula, l'innoble quincalla adornada amb el pompós títol *d'obecte d'art*. En pintura: el cromo y el fotogravat, fets a fornades; en escultura: els enmotllats; en música: els arreglos per cant y piano; en literatura: altres arreglos del francès, del rus o del noruec. Y sempre la ditxosa *escola*, res a *motllo perdut*... Y si passant a l'art monumental ens posem a comparar, per exem-

— ¿.....?

— Un càstic del cel, no'n dupti, amic Vidal, un càstic del cel.

le, el Partenó, o l'Alhambra, Sant Marc, de Venècia o la Catedral de Colonia amb el Palau de Cristall o la *torre Eiffel*, vaja, qu'es allò de torneussen al llit que això es la lluna.

— Podrà no haverhi aptitud, però afició...

— Afició al art son molts els que fan corre que'n tenen; es cosa que muda, com si diguessem una especie de *frac intellectual*, tant ample com molest, pus cada cop que volen ficarsel necessiten que algún mosso del restaurant a que estàn abonats els digui cap allà ont cauen els forats de les mànigues.

— No'm negarà que hi ha coses que civilisen. Aquí te'l ferrocarril.

— ¿Y el telègrafo, y el gas y la llum elèctrica, veritat? Coses totes molt útils, però que no passen de ser comoditats.

— ¿Y res més?

— Y res més! Y are fassim el favor de no confondre lo forsa espiritual o moral am la *bruta*, desentrotllada per el carbó de pedra. Unicament el telègraf pot alabarse de contribuir a un fí moral, corrent més qu'els lladres y fentlos agafar abans de passar la frontera; però mentres no s'inventi un aparell, un fluid o be una vacuna que privi de tor-

narsen d'això que diem... Perque jo voldria saber ¿qué'n treiem de que siguin *habidos* quan totjust comencen el batxillerat y de que'ls fassin estar més o menys temps a l'ombra, si d'ella han de sortir ab la borla de doctor?

— ¡Vaya, vaya! ¿Y vosté es aquell que are fa poc me sostenia que'ls modos eren necessaris?

— ¿Els modos? Ja ni'm recordava de que al mon fossin. Doncs sí senyor, encare li sosting, y fins espero convence'l; pero aném depressa, perque es tart y vol ploure. Ja veurà: suposis qu'aixó que'n diuen la *societat* es un saló d'una casa de banys a l'engròs, ont els d'una otomana matan el temps, estisorejant als de la veina, y totes plegades a l'amo de l'establiment, al metje o al primer que tregui el nas per la porta; però tot aixó a cau de orella y sense perill de que la víctima o víctimes s'enterin de res, ocupades com solen estar fant altre tant. Resultat: que tots contents, amics y enganyats lo que no deixa d'esser un bé material comparat amb les raons que hi hauria si *tot allò* s'ho haguessin dit a la cara faltant a la consigna imposada pels bons *modos*. Y quan aquell a qui no feia gaire li treien la pell s'acosta cap a l'escorxadador, tot es ferli lloc, comensant aquell foc granejat de: — ¡Vingui, vingui! ¡Segui!... Are mateix ho deiem amb aqueixa: ¿no es el senyor fulano, aquell del recó?... ¡Qui li havia de fer per aquí, ai carambes!... Y doncs ¿quán ha arribat?... ¿Y la senyora? Ai, la trobo més a faltar... ¡Dígali que pugui un día d'aquets!... Ai quina alegria ens daria... (Aquella senyora de qui moments abans no vulgui saber lo que'n deian). ¿Y la noia?... ¿Sab que se li fà molt maca? (Feia poc, lletga com un mal de ventre), etc., etc.

— ¡Si d'aixó en diuen modos!

— Digui'n com vulgui, però no negui que es una ganga aixó de que quan estàn a lo millor de retallarli a un home una casaca, no te més que acostars'hi perque tot s'acabi en compliments.

— ¡Ben besties, per cert!, però ¿qui no'ls fa callar de una vegada a tota aqueixa tropa?

— ¿Que callin? ¡Are si que'm fa riure! ¿Y poder? ¡Se reventarien com una cigala!

— No perdriem pas gran cosa.

— ¡Dimoni! ¡Digui que si no l'aturaven no pararia fins a convertir el mon en un *canyet*. Creguim, no sigui *tirano* y deixi que'ls pobres d'esperit matin el rato *fent modos* a sa manera, dihent y executant lo que troven escrit en els seus llibres de text o que an après per tradició; y sobre tot pensi que

sempre seria preferible allò de: «Vosté es molt simpática», «Favor que vosté'm fa», «No senyora, esjusticia», «Justicia que jo no mereixo», etc., etc., a lo que aquet parell de tarambanes potser dirien si es deixaven dur del gènit: «¿Sabs que si no tens cap desgracia, amb el temps seràs ben lletja?», «¡Uix!... ¡On va aquest animalot!», etc.

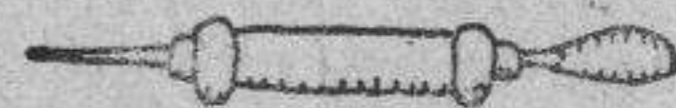
— Tant ximple trobo una cosa com l'altra.

— Però escolti. Sant cristià: si no hi haguessin ximplés, ¿en que's coneixeria que vosté es espavilat? ¿Qué's creu que tothom ha nascut amb la bona sombra precisa per poderse estar hores enteres sostenint (com vosté fà) una conversa distreta sense necessitat de ferhi entrar per res el *vent*, la *pluja*, la *xafagor* o la *neu a la montanya*, mantenintse amb garbo dintre l'inofensiu epigrama, sempre excusable (encara que piqui), si es oportú o dit amb certa gracia?

Y veient qu'al bon home (potser un xic marejat per l'elogi) ja li comensava a rodar el cap y estar *leri leri*, per acabar de un cop, com aquell que no fa res, vaig deixarli anar aquest maó al mitj de l'esquena:

— Deixis d'orgues: un ser (l'unic entre'ls de la creació, y aixó que n'hi ha de bastant bretols), que al veure caure un dels seus semblants esclafa a riure com un ximple, y que si's burla dels geperuts y no fa lo mateix amb els cegos, es solament perque sab que de geperut, un cop passant de certa edad ja no pot tornarse'n, y el cego, sí... vaja, no li sàpiga greu que s'entretenga a pendre una mica, adhuc un bon tros, de modos, creguim, els necessita com el pa que's menja.

M. FONT Y TORNÉ

Tarugistes de professió

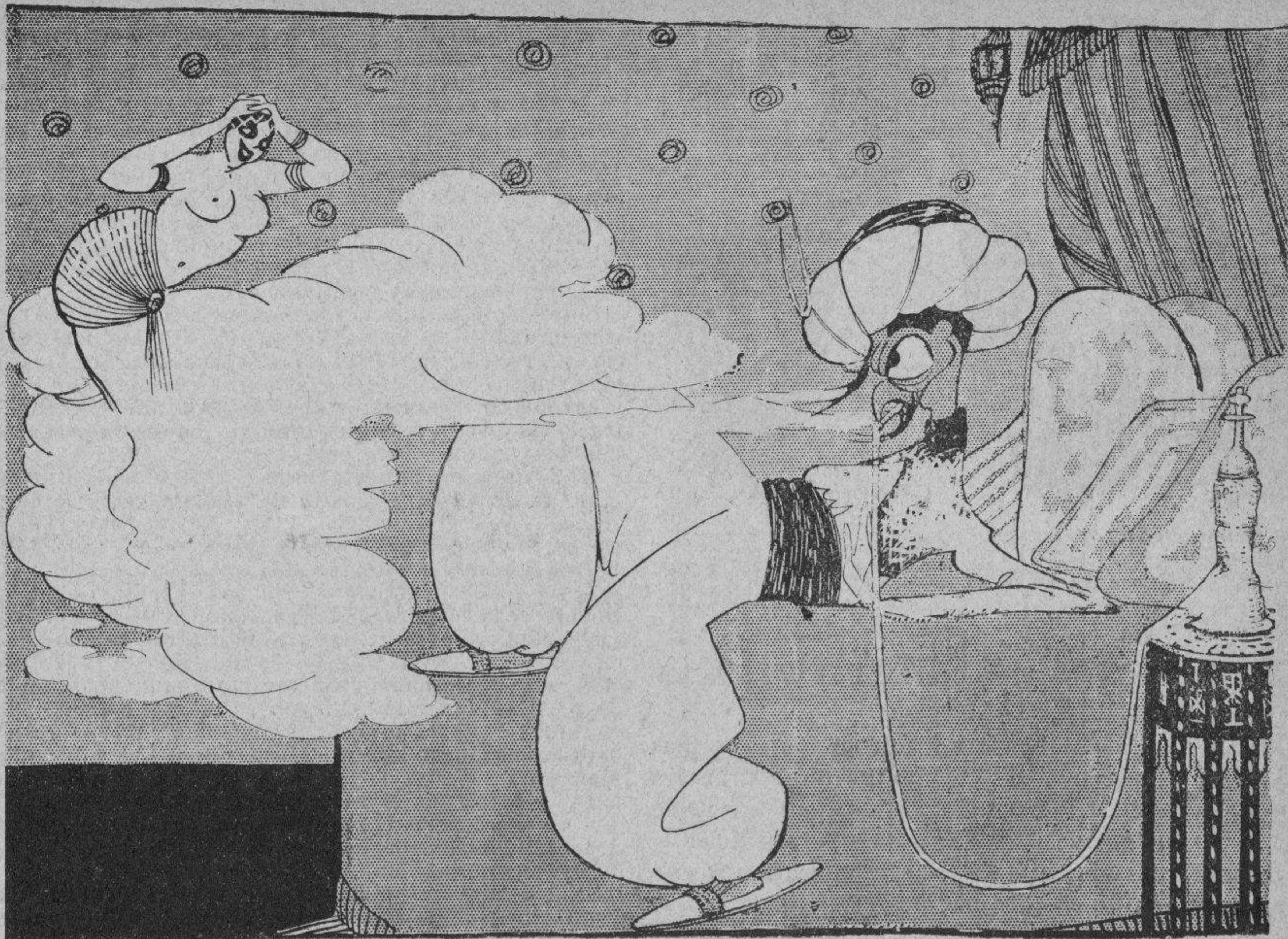
SORTIEN de l'Ajuntament quatre regidors del *tercio* de civils.

Un d'ells acabava de tenir una *agarrada* en una reunió de la qual sortia. Y encara'n portava tot el malhumor...

Passaven pel carrer de Ferràn y'l malhumorat deya:

— Està vist, per més que fem no podrèm acabar amb els tarugistes que infecten aquesta casa.

— No'n feu cas — observà un dels de la colla — en aquesta casa'l tarugista ho es de professió, però'l galgo no ho es més que d'afició y encara am prou feines.

D. Francisco Cambó y Batlle

Aquet senyor, per mal nom el « leader », va arribar a Barcelona en qualitat d'estudiant pobre. Això no es cap deshonra com tampoc ho es el que per ajudar-se se fes mestre de minyons o acompanyant dels mateixos, carrec que desempenyà perllongats anys.

D. Francisco Cambó se feu soci de la « Lliga de Catalunya » en la secció de joventuts y poc que feu anar els tacos del compartiment de billars.

Era aleshores, esbojarrat y rabiós sardanista.

Tot d'un plegat l'home s'assentà de cap, entrà com a soci en la Lliga Regionalista y com es consegüent en el partit monàrquic-conservador.

Després no'n vulgui mes de creixer com un ou batut.

Arrivem a la Solidaritat, y ell casi se'n fa el quefe; eleccions de diputats; despues cau ferit a Hostafrancs per un tret de pistola.

Sortí am les aleccions primeres de l'any 1907, nomenat diputat y arribà a Madrid convertit en un barbre del Nort.

Després s'ha anat domesticant y de tot el projecte d'Administració local del Sr. Maura lo que mes li agradaba era el vot corporatiu.

Diu que la seva gran afició es el viatjar; en efecte va anar a Orient y d'allí n'ha tornat am tot de coixins y pipes en les quals fuma y envollat per el perfumat fum, somnia en grasses odalisques y en la reversió dels tranvies aplassada.

Una de les coses que més l'enalteixen en sa carrera politica es la derrota que sufri en el districte de La Bisbal ahont com se sab son federals de tota la vida y sa elecció per l'article 29 per el districte de Castelltersol, el qual com es sapigut, es un niu de carlins y carques.

Sigui com sigui, ell s'ha sapigut fer els seus, y com a advocat de les grans empreses, es un trunfo.

Ultimament s'ha encarregat de la representació d'uns senyors que van quebrar per un grapat de mils pessetes y desseguida s'ha convertit en assessor de D. Marià de Foronda y en defensor de la pensada d'aquet senyor pera retrassar la reversió dels tranvies de Barcelona, cosa que com s'ha demostrat perjudicaria a la ciutat en un futral de milions.

El seu gest sembla après de l'estatua de Colón de capdevall de la Rambla. Sempre amb el dit de la ma dreta estirat; sempre la ma esquerra ocupada amb un mocador.

El seu posat es trist, pro d'això no cal ferne cas y veus volàtils fan correr que, per el contrari, encontres de ser molt trist es molt alegre.

A última hora l'ha donada per querellarse a tort y a dret y ell, l'implacable enemic dels cacics ha triat per advocat al Sr. González Vilar. Si en Planes y Casals arriba a ser viu hauria estat l'escullit.

La seva última frase es la seguent:

— Un país ahont passa això (l'assassinat de'n Canalejas) no pot ser lliure.

¡ Home! ¡ home!

- ¿ Qui ha pujat?
- En Romanones.
- Es lo que faltava a Espanya per anar coixa.

Els articles den Martí y Julià

Últims del mes entrant se tanca el plas d'inscripció a l'homenatge que's tributarà al Dr. Martí y Julià, editantli en un volum, una colecció dels seus més bells articles.

Recordantho de nostres amics que vulguin suscriu-rershi, reproduim a continuació la crida que als catalanistes ha dirigit l'entitat iniciadora de l'homenatge, convidantlos a la subscripció:

«ALS NOSTRES COMPANYS DE CATALANISME Y A TOTS LOS CATALANS

L'«Associació Catalanista de Gracia», desitjosa de contribuir a l'expansió de les doctrines catalanistes ab tota llur puresa y d'aportar son esforç a l'obra de reconstitució nacional, creu d'oportunitat en los actuals moments en que sembla hi ha interès per part d'algú en afeblir lo sentiment patriòtic, lo recullir en un volum los articles que sobre *doctrina catalanista* ha vingut publicant lo ferm propagandista, l'incansable apòstol que fa anys presideix la bene mèrita Unió Catalanista, l'eximi mestre de patriotisme Dr. D. Martí y Julià.

L'obra d'aquest campió de nostres reivindicacions resta escampada per lo immens nombre de periòdics, revistes y publicacions de tota classe que desde fa 25 anys han aparegut a Catalunya ab caràcter patriòtic; en tots ha aportat la seva col·laboració y la llum de sa pleclara intel·ligència, deixant en cada ratlla de sos escrits un destell de son privilegiat intel·lecte, una nova afirmació del credo catalanista y un argument indestructible de la raó y puresa dels nostres ideals. Los seus articles tenen lo valor de trossos de son cor obert a la multitud de creyents en lo pervindre de la Patria, pera banyarlos en la deu inestroncable de son optimisme, pera revifarlos en les hores grises de llurs aplanaments, ab lo doll de sa fe immensa y pera enfortirlos a tot hora ab les profundes veritats que escampaven als quatre vents lo nostre dret y la justícia de la nostra causa.

L'obra del Dr. Martí y Julià, com obra de catalanisació, com obra social, com obra sentida y pensada per un home superior, es tan actual avuy com en los moments en que fou escrita, té tota la frescor, tota la forsa y tota la virili-

tat que tenia ahir y que tindrà sempre, car està basada en los fets indestructibles de la naturalesa y està sostinguda per les més modernes afirmacions de la sociologia.

Els treballs del Dr. Martí y Julià iniciaren la evolució del catalanisme històric y sentimental cap al catalanisme científic y d'aplicació dels principis biològics, en l'ordre social y en l'ordre antropològic, a la defensa de nostres drets; amb ell s'acompleix l'unió harmònica del cor ab lo cap, teixint damunt de les doctrines *sentides* pels precursors una esplèndida corona de pensaments arrencats a la especulació científica que eleven aquell catalanisme fet de records y d'anyorances a la categoria de Nacionalisme rubert d'affirmacions y positivismes.

Doncs aquesta obra tan bellament catalana, l'obra d'una vida ofrenada a la Patria, l'«Associació Catalanista de Gracia» vol recullir en un volúm com homenatge a l'apòstol, pera tenirlo com llibre sagrat aont tornarem a enfortirnos y enrobustir nostre esperit per la gran lluita y pera mostrarlo als joves a fi de que aprenguin a esser forts, a esser concients, a esser bons patriotes.

A l'empendre aquesta tasca l'«Associació» espera lo concurs de tots los aimants de la nostre terra; creu fermament que serà ajudada per tots los qui havent ja fruit ab delectansa aquets treballs guarden lo regust de llur bellesa y'n serven qualque idea que ha contribuït a refermar son pensament patriòtic, al mateix temps que no dubta obtenir la cooperació de tots aquells que no coneixentlos encara, saben lo relleu que té dintre'l catalanisme la figura del Dr. Martí y Julià, l'home que contra les burles d'alguns, la malícia dels altres, l'indiferència de molts y la poca ajuda de tots, ab son esforç casi personal, ab sa voluntat de ferro, ab sa intranzigència y ab son gran talent ha lograt conservar pel bé de Catalunya y durant una llarga serie d'anys l'entitat capdal defensora de nostres drets y llibertats, la venerable Unió Catalanista que pot avuy encara portar a cap actes de tanta importància y transcendència com l'assemblea de Tarragona.

Aquest llibre se farà en la mateixa forma en que's publicà per la secció de Estudis y Propaganda del C. N. R. lo volum de articles del gran Pi y Margall, mitjansant subscripció previa y satisfent son import contra un tikit acreditatiu pera recullir lo volum una vegada imprés.

Formará un tomo de 250 pág. de 16 per 22 cm. en paper satinat y esmerada impresió de la que cuidaran los tallers tipogràfics de «L'Avenç», depenent de l'importància de la subscripció l'augment de pàgines y'l millorament de les condicions de la edició fins a emplear tot lo que's recaudi y constituent per dirho aixís una germanívola mutualitat.

Cada tikit representatiu d'un volum costarà 2 pessetes y com l'«Associació» te ja enllestits tots els treballs preliminars, dintre poc temps podrà esser un fet la publicació del llibre, prologat per son mateix autor ab un joyell de sa feconda ploma.

¡Companys de catalanisme, catalans tots, contribuïu an aquesta obra pel bé de Catalunya y en honor al Mestre!

Per l'«Associació Catalanista de Gracia». — Lo Consell Directiu.

Gracia, setembre de 1912.»

Conferencia den Martí y Julià

DISSAPTE vinent, en la «Jove Catalunya», disertarà el Dr. Martí y Julià sobre'ls «Acorts de l'Assamblea de Tarragona».

Veusaquí que encara hi ha qui's preocupa d'anar ensenyant la bona llevor, per més que'ls hàbils y'ls oportunistes creguin que aixó es perdre'l temps, ja que d'aquí no poden venirne actes de regidor, ni de diputat que s'embruten després en un cove d'escombreries o's rebreguen en l'interior d'un tramvia.

DE VUYT EN VUYT

Calentuya

Avuy, amics, qu'els primers vents despullen
els arbres folgadíssims de les Rambles;
ara que ja han sortit els *sobretodos*
y que no's veu ni un barret de palla;
avuy que atravessant carrers y plasses
els homes y les dones van depressa.
y'l vent, impertinent, bufa que bufa,
sota la roba us marca bé les formes
y us ensenya molts pams de mitjes blanques
y us en mostra altres tants de mitjes negres,
avuy que les castanyes y'ls moniatos
a cada acera us tempten am sa flayre;
¡creyèume, amics! no hi ha cosa tan bona
com l'anà a dedicar la santa vetlla
entretenintse en escalfar cadires
— ¡car un escalfa lo que pot caríssims! —
en un recò de casa la xicota.

—
¡Ay, caríssim, les hores que hi son dolces,
y, sobre tot, si per gran sort, la gueta
es d'aquelles que hi pesen moltes figures
y no més se desperten quan un calla!
y si arrivés a tant vostra ventura
d'arreplegar una cadira baixa
y sentarvos de *la xeveya*
— ben devant per devant, a deu centímetres —
y pogué inclinà'l cos tot fent conversa,
y fent relliscà'ls dits, fent pessigolles,
y: — ¡Apa! ¡estigues quiet! — ¡Qué tens *salero*?
— Au, ¡qué no ho veus, si's despertès la mama?
— ¡No's despertarà pas! — ¡No ho vull! ¡que crido!
— Au, tonta, ¡tant bò qu'es! — ¡Au, fuig! — ¡Que'ts burra!
¡Renoys de noys! ¡Que s'hi està bé llavors!

—
¿Y qué compòn l'anar a rodar *cines*?
¿Quin valor té l'estar *media hora a oscuras*?
¿Qué valen *La Bohemia* o *La Walkiria*
o'l *Bon Succés*, pel vulgo *Can Grapeja*?
¡D'allò si que s'en diu la *Ben Plantada*!
allò si que's tocar bé *La Teresa*!
y además, ¡es moral! ¿No ho ha de serho?
Día vé en que la sogra se us desperta,
hi ha bronca, amenasses, plor y súplices,
y determinació: la del casori.
¿Voleu res més hermós, amics caríssims?
¿Qué hi ha més sà que l'escalfar cadires?
¡Creyéume, amics! Are qu'els vents despullen
els arbres folgadíssims de les rambles;
ara que ja han sortit els *sobretodos*
y ja no's veu ni un sol barret de palla:
avuy que atravessant carrers y plasses

els homes y les dones van depressa;
y'l vent, impertinent, bufa que bufa...
¡creyéume, sí! No hi ha cosa tan bona
com anarsen a casa la xeveya
a comentar les impresions del día,
s'eviten costipats — ara es la passa —
y us anèu iniciant en noucentisme,
que si de cas això tingués resultes,
son resultes armòniques d'aquelles
que van de nou en nou... amics caríssims,
probèu-ho que va bé y es molt barato.

EL GALL DE LA PASSIÓ

Musiques

Pocs dies y grans coses s'han vist; al Li-
ceu un *Siegfried* qu'ab prou feinas passà
y un *Manon* que no va arribar a passar;
l'únic que, degut a la seva pobresa de
intel·ligencia y als seus desconeixements
en música y especialment de Wagner, ho trobà
molt bé, es l'insigne Rubatino de *La Gazeta de la*
Xina. persona que segons males llengues, no sapi-
guent de que va, fa redactarse els articles per el
contrabaix Planetes, nebot seu, cantaire d'iglesia
y empleiat de l'Ajuntament. Ja te bona ajuda el
Sr. Volpini, ja.

Al nou saló d'audicions del Palau de la Música
Catalana, el quartet *Renaixement* hi ha donat el
primer concert d'un cicle que prepara, deleitant a
la selecta concurrència que aplaudí sorollosament
als simpàtics artistes.

— Diu que la indignació ha sigut gran en tots els polítics.
— ¡Y cà! Tots pensen: val més ell que jo.

¡Ah!, en Rubatino, n'hi era, cosa molt natural, perque n'hi tèn entrada. Al Orfeó, no baden com baden a càl Liceu.

Al Tivoli ens han donat una opereta *Las princepsitas del dollar*, qu'ha resultat esser *La princesa del dollar*, pro ab dos nombres de música, del insigne bunyol Sr. Lleó; re, que varen pendre el pèl al públic, donantli gat per llebre. Tothom esperava una obra nova y no fou aixís; sort que'ls dos números d'en Lleó, de tant dolents no varen arribar ni a fer indignar als espectadors, els quals s'ho prengueren a broma, per no dir una altra cosa.

Lo mateix que passa amb els articles d'aquell pobre home que's escriu a *El Retroceso*, don Rubatino.

SETTRAUSS

Les cases de dispeses

No hi ha res tan típic com una casa de dispeses. A Barcelona, ciutat gran aont hi ha més gent de fora que gent propiament barcelonina, no existeix cap carrer, y quasi podríem dir cap casa, aont no hi hagi un pis destinat a casa de dispeses.

A Madrid es aquesta una de les industries més florents: la *patrona* es tot un símbol. Aquí a la nostra Barcelona no tenen tanta importància; però com diem son una cosa típica. Venen a ser la realització de l'autonomia individual. Allà tothom fa lo que vol y tothom es amo de sí mateix. Els estudiants, sobretot, son els que hi estàn més bé; acostumats la majoria a estar baix el domini d'uns *padres* o *hermanos* son an aquí lo més trempat que hi ha. Al cap d'un any el pare ja pot saber si el fill pot anar sol. Val a dir que'ls que han fet el batxillerat amb *hermanos* son a Barcelona els més terribles y els més esbojarrats, al menys durant el primer any. Y això no te res d'estray, després de tant temps d'estar tancat, de disimular y de fer un sens fi de pràctiques relligioses.

Però tornèm a lo que deiem; no son les dispeses d'estudiants les més típiques. Lo millor es que hi hagin dependents del comers y algùn botiguer. Allavors hi ha més serietat y més autonomia.

Mireu: a la meva dispesa hi ha un botiguer, un camiser, que com tots els de Barcelona, té un palco a la Bohemia encare que no hi vagi may, un soci

d'una fabriqueta, un viatjant valencià, a temporades, un dependent del comers, un representant y servidor de vostès, qu'es el mes jove de la colla. Perque no hi hagin baralles no s'admeten castellans ni clero. Fora d'un que te la *Publicidad* per apendre'l castellà (!) tot lo demás son *Pobles*. Veureu tots qui més qui menys som de la seba y com que en totes les dispeses passa, si fa o no fa lo mateix, se té molt cuidado en portarhi castellans. Es una bona precaució.

Aixís doncs la gent de *casa* es seria y els finals y comensos de mes es coneixen molt poc.

Les converses son apacibles generalment: els del comers sempre solen demostrar que *no baden* — tot això que fa en Cambó — diu el que llegeix la *Publicidad* desoient els consells den Junoy — ja era previst... — Però de política s'en parla poc, la qüestió son vots, y quan ve l'hora ferms a votar per l'Esquerra tots. Amb això sí que son ben pràctics. ¡Que, l'Abadal, l'Abadal... nosaltres no més votèm an en Vidal y Valls, el candidad de l'Esquerra! — deien per les eleccions passades. — Un fill de la dispesera es el que porta tot el moviment electoral am tots els datos y detalls.

A les cases de dispeses cada hu menja a l'hora que vol, surt y torna quan li convé. N'hi ha un qu'es passa mitja nit al «Buenos Aires» — bar nocturn del carrer de Sant Pau, aont hi concorren dones també nocturnes de totes les provincies catalanes — el dependent del comers aprofita tots els moments pera passejar per les afores, el valencià, *ché*, la qüestió son dones. L'any passat teníem un estudiant, que després d'acabat el *curs* per por de no llevarse a les deu pera marxar al poble, no va anar a dormir. També n'hi havia un qu'ens contava els seus amors espirituals amb una *Alicantina* del «Alcázar», que segons ell era molt honesta y casta.

Això sí, a la nostra estimada Barcelona, hi ha de tot; dispeses, encare que poques, am reglament; dispeses presidides per un capellà; dispeses de castellans am *toros* per únic tema de les converses. N'hi han com *La Verdad*, aont els clients expliquen que cada àpat es un banquet.

Però les més abundants son aquestes que realitzen el principi de la llibertat individual. Hem de proclamar que les cases de dispeses tenen gran influencia en l'ordre individual y en el colectiu. El que viu aixís y té ideals, pot propagarlos a cada moment entre'ls que seuen a la seva taula, si es estudiant quan li ve bé fer *campana*, es pot quedar al llit y no té de passarse l'hora de classe fent el

— Diuen que això atrau als homes per el color; jo erec que'ls atrau perquè es dols y te gust de menta.

musol pels claustres de l'Universitat com els que viuen ab la familia.

No es que nosaltres els volguem convertir en apologistes de les cases de dispeses; volem fer constar únicament que'l que no hi ha viscut s'ha deixat perdre un período de la vida sanítós per alguns, perjudicial y trist per altres, Perque de to-

tes les coses s'en té d'usar dignament y de la casa de dispeses, que com tenim acordat es la realizació d'aquell noble principi de la llibertat individual, encare s'en té d'usar ab més seny per no menyspreuar ni desacreditar els sagrats ideals lliberals, els quals may cap dispesera ha pogut pensar que'ls protegís y implantés, en el viure qu'en podríem dir privat.

A través dels Cines barcelonins

El cine-Ideal

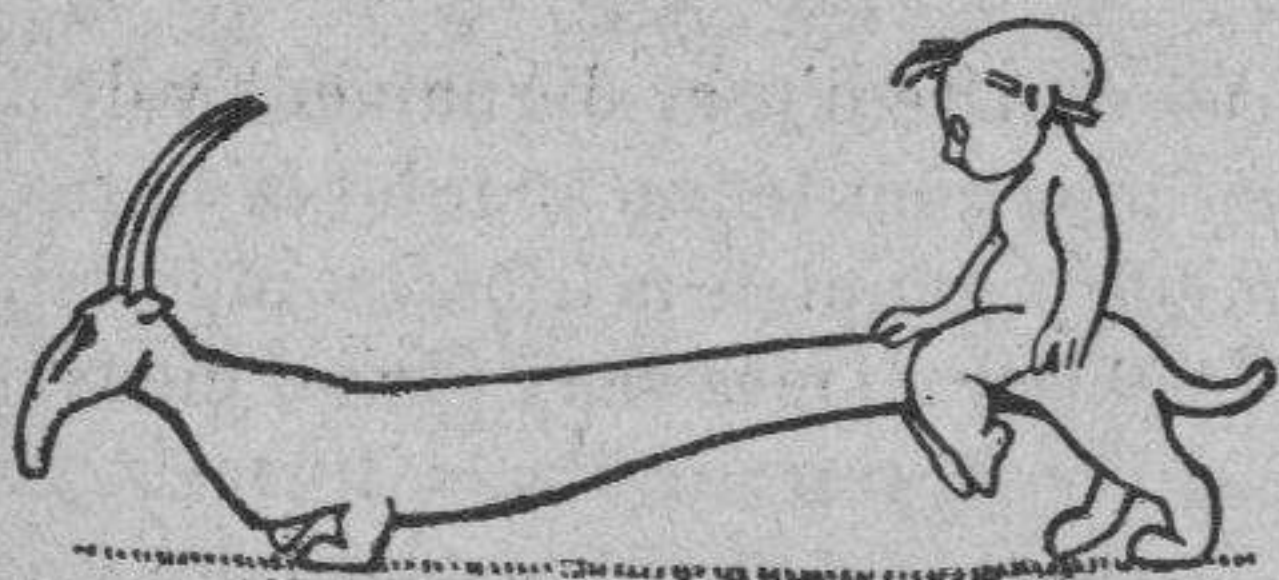
El blanc es el color de l'ideal, a fe, que no hi ha nom que millor li escaigui: per dintre i per fora una blancó pulquèrrima, si exceptuem el groom negre que destaca fortament damunt la fatxada. En la contemplació d'aquest negre troven els infants un motiu d'alegria i les dones de gustos exòtics un bon pretext pera somniar un idili entre palmeres.

En la diminuta sala, que serveix pera esperar, hi ha una elegant tauleta-escriptori ont els amadors poden improvisar lletres incendiaries o accontentarse ab donar una cita ab paraules senzilles precises; un cop s'ha escrit es qüestió de cridar al groom negre i indicarli la Senyora adorada; ell s'encarregarà de deixar en ses mans el missatge... Trovo perxò que'l medi es ben poc disimulat. La mare o acompanyanta de la noia, ha de badar amb una perfecció gairebé impossible pera no veure a un negre que s'acosta amb una carta blanca entre les mans; un xicotet bro, fora un missatjer més fàcilment inadvertit.

Aquest Saló Ideal es el cine clàssic dels abonaments, tan aviat pera construir un xalet-refugi en un pic de montanya com pera omplir les caixes d'una benèfica institució posada sota l'advocació d'una Santa i regentada per noies tan aristocràtiques com desvagades. En tots aquets abonaments, se procura fer uns llargs intermedi a fi d'extrenyer los llassos tot just anusats o pera lligarne de nous. El nen Cupidu, amb els ulls envenats, buida'l seu buyrac generosament, com tant am l'eficacíssima complicitat de la Casa Nordisk.

Y pera acabar hem de explicar com a cada instant uns empleats, vestits d'uniforme, proveits d'aparells especials llencen a l'aire una polsaguera perfumada i desinfectant, que idealisa encara més aquest ambient del Cine Ideal.

UN CÍNIC

DIMARS passat la ma d'un assessí possà fi a la vida del President del Consell de ministres, D. Josep Canalejas y Méndez.

El senyor Canalejas havia pujat al poder en condicions ben difícils y, no obstant, havia pogut obrirse pas, conquerint aquell prestigi y forsa moral que l'havien de fer indubtablement el quefe dels lliberals dinàstics espanyols.

Els catalans hem d'agrair al senyor Canalejas la llealtad y la fermesa am que tractà la qüestió catalana, presentant el seu projecte de Mancomunitats, al qual am tanta fé havien col·laborat els primers homes de la nostra política.

Per això Catalunya guardarà rigurosament un bon recort de la memoria del President que acaba de finir.

D. E. P. l'ilustre home públic.

El Rossinyol

LA *Prensa*, en una de les seves edicions, arremet contra en Manel Rius. Però *La Prensa* ni te'l do de l'originalitat. Lo que diu ara aquell diari, ho digué temps endarrera un setmanari plé de bilis y de mala intenció; també ho digué un ex regidor de Barcelona: el célebre Vinaixa.

A *La Prensa* com an aquell setmanari, y com an aquell regidor, li sab greu que la ilustre viuda del que fou el gran patrici en Rius y Taulet, percebeixi de l'Ajuntament una pensió y amb una santa intenció digna de millor causa, atribueix an en Rius els propòsits de convèncer a la seva mare de que renunciï a la mateixa.

Aquest burde procediment no convencerà a ningú. Aquí tots ens coneixèm y sabèm qui es en Rius, y qui son els de *La Prensa*.

Y en Rius, am tot y èsser xicot generós, no es pas dels que badin. Volèm dir amb aixó que no's deixarà «sorprenre en la seva bona fé». Han equivocat, doncs, el camí els homes de *La Prensa*.

Per aquí no arribaràn allí ont ells segurament se proposaren. En Rius te prou talent pera sapiguer coneixer les intencions de determinades persones. Y hi ha qui per molt que les disfressi no pot dissimularles.

No es fàcil que per aquest procediment en Rius se determini a comprar cap acció del diari den Guerrero. Devant de segons que, no obstant sa generositat, té la butxaca sempre tancada.

EL GALL

SETMANARI NACIONALISTA

Cantarà cada dijous

Número solt : **10 cèntims**

SUSCRIPCIÓ . Espanya y possessions espanyolas, **1'50 Ptes.** trimestre

Estranger, **2'50 Ptes.**

■ ■ ■

Editarà, en follets de propaganda, els treballs més
:: sobressortints dels primers escriptors catalans ::

≡ OBRES COMPLETES ≡

DE

JOAN MARAGALL

≡ GUSTAU GILI, Editor :: Carrer Universitat, 45, interior ≡

Turquia : ¡ Carai ! aquets s'han despertat... pero s'han despertat de mal humor.

13/11
5/20